

**DORADZTWO DLA MŁODYCH ROLNIKÓW
ROZPOCZYNAJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ PO RAZ PIERWSZY**

**Metodyka doradzania
Świadczenie usług doradczych w ramach
PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH
2014-2020**

Zatwierdzona przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
pismo SAR.drw.6547.38.2018 z dnia 10.09.2018 r.

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy”	4
III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz	8
IV. Harmonogram realizacji programu doradczego	9
V. Narzędzia pracy doradczej	10
VI. Załączniki	10

I. Wstęp

Doradztwo kierowane do młodych rolników – rozpoczynających działalność rolniczą po raz pierwszy. Młodzi rolnicy są z natury najbardziej skłonni do podejmowania rozwiązań innowacyjnych, ale często potrzebują pomocy przy rozpoczynaniu gospodarowania. Realizacja planów rozwoju gospodarstwa wiąże się z kosztami, które są ponoszone na jego rozwój, a wymierne efekty produkcyjno-finansowe następują w dalszej przyszłości.

Beneficjent usługi

Młody ROLNIK to osoba fizyczna, która:

1. Jest pełnoletnia i ma nie więcej niż 40 lat (może mieć skończone 40 lat, ale nie ukończyła 41 roku życia) przed datą podpisania umowy z podmiotem doradczym.
2. Stała się właścicielem lub weszła w posiadanie gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej, co najmniej 1 ha lub planuje tego dokonać.
3. Spełnia kryteria dostępu do usługi na podstawie:

Kryterium podstawowe dostępu do usługi: *„Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy”* – lista sprawdzająca.

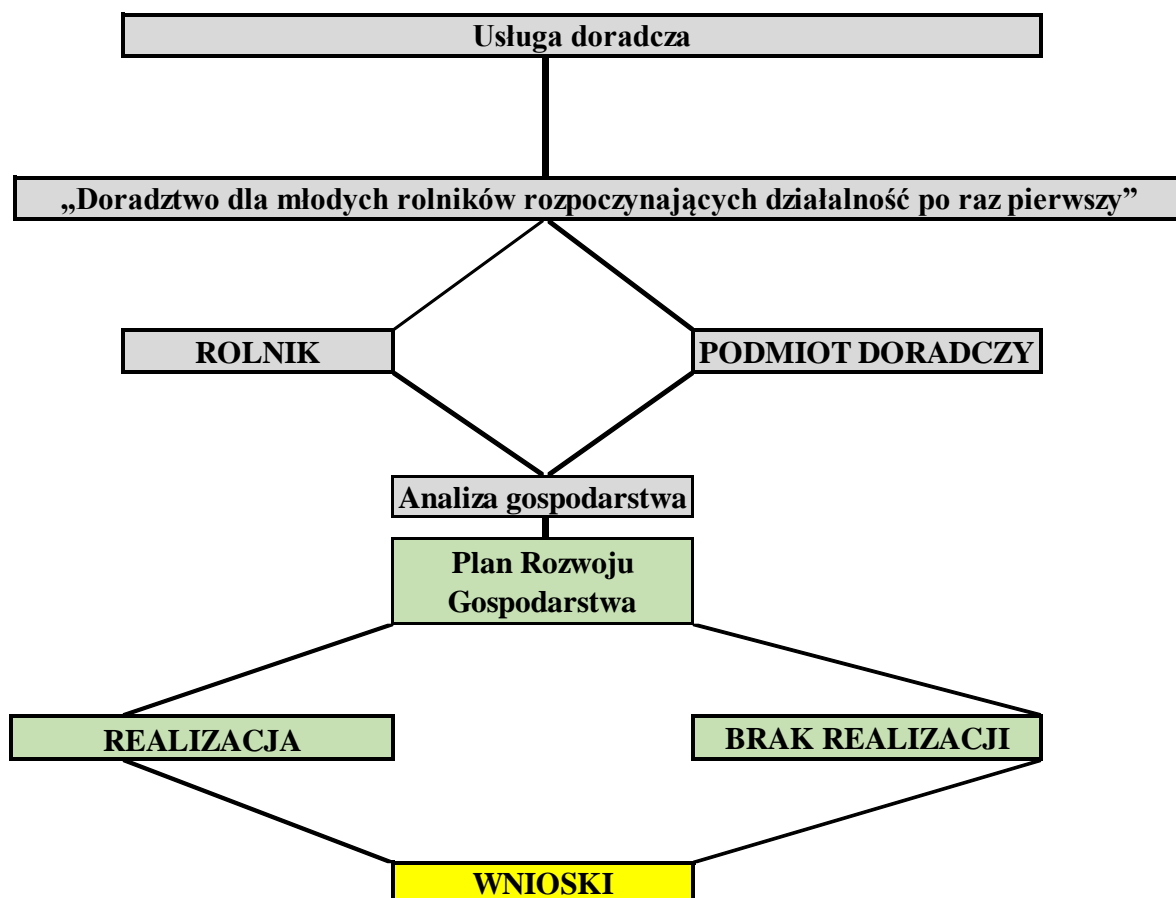
Z usługi „Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy” może skorzystać tylko jedna osoba z gospodarstwa, jeden raz w okresie trwania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020.

II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej z pakietu „Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy”

Młody rolnik, urządzający swoje gospodarstwo rolne może skorzystać z usługi doradczej obejmującej analizę produkcyjno-ekonomiczną gospodarstwa oraz dokonać wyboru zaplanowanych kierunków jego rozwoju.

Usługa polegająca na opracowaniu Planu Rozwoju Gospodarstwa zwanego dalej w skrócie PRG, pozwoli przyjąć założenia planistyczne i wyznaczyć strategiczne cele dla dłuższej perspektywy rozwoju gospodarstwa. Obejmuje ona też działania związane z możliwością skorzystania ze wsparcia finansowego w ramach innych dostępnych form pomocy po spełnieniu określonych wymagań i kryteriów dostępu.

Schemat korzystania z usługi:

Analiza gospodarstwa rolnego - planowanie

Pierwszym i podstawowym krokiem, przy rozpoczynaniu prowadzenia działalności rolniczej, jest sporządzenie dla urządzanego gospodarstwa całościowej analizy technologiczno-ekonomicznej. Analiza ta pozwoli na podejmowanie właściwych decyzji planistycznych w zakresie urządzania gospodarstwa.

Doradca wspólnie z rolnikiem wyznaczy kierunki i możliwości rozwoju gospodarstwa oraz określi i doprecyzuje ewentualne formy wsparcia inwestycyjnego, które mogą pochodzić zarówno ze środków UE jak i krajowych.

Kompleksowa analiza polegać będzie na przygotowaniu danych do opracowania PRG, który jest etapem wyjściowym do dalszych prac w kolejnych latach korzystania z usługi doradczej. Analiza ta pozwoli też na podejmowanie właściwych decyzji planistycznych w zakresie modernizacji gospodarstwa.

Przebieg usługi doradczej

1. Analiza gospodarstwa rolnego - planowanie

Doradca wykonujący usługę każdorazowo musi uwzględniać interes prawny i ekonomiczny rolnika. Decyzję o realizacji działań zawartych w PRG podejmuje rolnik.

W celu ukazania aktualnej i alternatywnej sytuacji ekonomicznej gospodarstwa rolnego realizującego inwestycje, polegającą np. na zakupie gruntów, bądź zmianie skali i/lub struktury produkcji, niezbędne jest opracowanie PRG. Pozwala on odpowiedzieć na pytanie – czy inwestycja jest uzasadniona i czy doprowadzi do poprawy ogólnych wyników ekonomicznych urządzanego gospodarstwa.

Wyniki projektowania to niezbędna część informacji koniecznych do podjęcia decyzji o przyszłości - kierunku i skali zmian w gospodarstwie. Obliczenia planistyczne muszą być sporządzone rzetelnie w oparciu o wiarygodne dane i przedstawione w czytelny i przystępny sposób.

I rok realizacji usługi doradczej

Zakłada się świadczenie usługi doradczej w czterech etapach.

I etap: Przygotowanie rolnika i dokumentacji jego gospodarstwa do analizy oraz sporządzania PRG

Po zgłoszeniu przez rolnika do podmiotu doradczego chęci skorzystania z usługi w ramach poddziałania „Wsparcie korzystania z usług doradczych” i sprawdzeniu dostępności do tej usługi (Kryterium podstawowe dostępu do usługi: „Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy” – lista sprawdzająca), doradca „wizytuje i lustruje” posiadane lub planowane do przejęcia przez „Młodego rolnika” gospodarstwo oraz zapoznaje się z cechami jego funkcjonowania takimi jak: położenie gospodarstwa, rozłóg pól, wielkość działek, siła robocza, odległość od rynku zbytu, możliwości finansowe rolnika.

Doradca diagnozuje stan wyjściowy na podstawie dostępnych dokumentów (biznesplany, wnioski obszarowe, plany rolnośrodowiskowe, analizy, dokumenty księgowe, wypisy z rejestru gruntów, odpisy Ksiąg Wieczystych – w tym uzyskane za pośrednictwem systemu elektronicznego, itp.). Diagnoza uwzględnia także stan majątkowy i potencjał produkcyjny gospodarstwa (park maszynowy, budynki i budowle do celów gospodarczych, prowadzona dotychczasowa produkcja roślinna i zwierzęca). W tym celu doradca dokonuje lustracji gruntów, zasiewów i plantacji trwałych oraz budynków gospodarczych, maszyn i urządzeń użytkowanych w gospodarstwie. Taka wizyta będzie początkiem wykonania kompleksowej analizy gospodarstwa, da podstawową wiedzę i stworzy ramy do sporządzenia planu przedsięwzięcia.

Dalsze wizyty w gospodarstwie będą się odbywały w terminach ustalonych przez rolnika i doradcę.

Doradca w swojej pracy wykorzystuje aktualną wersję wybranego formularza planu przedsięwzięcia wraz z instrukcją i wytycznymi do jego prawidłowego wypełnienia.

Z punktu widzenia metodyki pracy doradczej, w celu opracowania planu w stopniu właściwym i dokładnym zalecane są, co najmniej 3 kolejne wizyty w gospodarstwie.

II etap: sporządzanie PRG

Doradca, po zebraniu odpowiednich danych potrzebnych do sporządzenia PRG, opracowuje dokument w wersji elektronicznej (wykorzystując aktualną wersję aplikacji – dostępnej na stronie CDR). Przy czym pracuje on zgodnie z instrukcją do sporządzania PRG, posiadaną wiedzą i zgromadzoną dokumentacją, sugestiami i zaleceniami rolnika. W sytuacjach tego wymagających doradca udaje się do gospodarstwa lub w zwyczajowo przyjęty sposób

kontaktuje się z rolnikiem celem uzyskania wyjaśnień, dokonania korekt, uzupełnień i poprawek.

Do opracowania PRG należy użyć wszelkich możliwych i dostępnych środków pomocnych w jak najlepszym i rzetelnym zestawieniu faktów i dokonaniu analiz dla oceny obecnych i przyszłych zdarzeń gospodarczych w co najmniej trzech wariantach rozwojowych (w trzech scenariuszach – szczegóły w instrukcji do sporządzania PRG). Należy zwrócić uwagę na to, aby PRG był opracowany prawidłowo i zawierał elementy (cele) jak najbardziej realne i możliwe do osiągnięcia przez rolnika w gospodarstwie. Doradca podczas prac wykorzystuje swoje dotychczasowe doświadczenie, analizuje trendy rynkowe, ceny środków produkcji, ceny produktów rolniczych, rozwiązania technologiczne możliwe do zastosowania posiłkując się przy tym dostępną literaturą, czasopismami i normatywami produkcji rolniczej.

Zakończenie tego etapu pracy to wydrukowanie jednej kopii PRG w wersji roboczej i przedstawienie jej rolnikowi do akceptacji.

III etap: Realizacja PRG bądź brak realizacji

Na podstawie przeprowadzonej analizy zasobów, opracowanego PRG, oceny ryzyka beneficjent podejmuje świadomą decyzję o wdrożeniu planu (PRG) w życie lub zaniechaniu działania z ewentualną opcją jego realizacji – po uaktualnieniu – w następnym roku usługi lub kolejnym.

W przypadku podjęcia decyzji o wdrożeniu PRG doradca pozostaje w kontakcie z rolnikiem i monitoruje realizację przedsięwzięcia. Świadcząc usługę należy pamiętać, że rolą doradcy jest pomoc w rozwiązaniu problemu - w tym wypadku przedstawienie kompletnego planu rozwoju działalności rolniczej z omówieniem poszczególnych scenariuszy i ich efektów, plusów i minusów, korzyści, potencjalnych szans i zagrożeń, zwracając szczególną uwagę na aspekty technologiczne i ekonomiczne. Analizuje wyniki, przedstawia wnioski i sugestie. Ostateczna decyzja dotycząca realizacji przedsięwzięcia oraz jego zakresu należy do rolnika.

IV etap: Wnioski

Po zakończeniu usługi, doradca wraz z rolnikiem podsumowuje proces uruchomienia przedsięwzięcia: dokonuje analizy podjętych działań, oceny efektów, przyczyn ewentualnych trudności. Etap ten może być źródłem informacji o dodatkowych potrzebach doradczych, informacyjnych lub kształceniowych rolnika.

III. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz

1. Informacje o gospodarstwie, rolniku i analiza możliwości rozwoju.
2. Zakres realizacji programu doradczego.
3. Karta usługi doradczej.
4. Oświadczenie o realizacji programu doradczego.
5. Raport z realizacji programu doradczego.

IV. Harmonogram realizacji programu doradczego
(zadania i opis czynności wykonywanych w kolejnych latach realizacji programu doradczego)

L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji (w latach)
1.	Kwalifikacja gospodarstwa	Wizyta w gospodarstwie: Sprawdzenie kryterium dostępności do usługi	Lista kontrolna, PRG	I rok – przygotowanie do sporządzenia PRG
2.	Kwalifikacja gospodarstwa c.d.	Wizyty w gospodarstwie: Prace przygotowawcze – dokumentacja do sporządzenia PRG	Lista kontrolna, PRG	I rok – przygotowanie do sporządzenia PRG
3.	Sporządzenie i następnie akceptacja PRG	1. Sporządzanie biznesplanu (Planu Rozwoju Gospodarstwa) – praca w biurze 2. Akceptacja biznesplanu (PRG) przez rolnika	PRG - analiza	I rok – sporządzanie PRG, akceptacja PRG, realizacja PRG, monitoring, poprawki i uaktualnienia PRG
Dalsza praca wynika z realizacji PRG jeśli rolnik zdecyduje się na jego realizację. Rolnik w każdym następnym roku może przystąpić i zdecydować się na realizację PRG – lub nie!				
4.	Realizacja biznesplanu - PRG – jeśli dotyczy	1. Analiza realizacji założeń PRG. 2. Ewentualna aktualizacja, poprawki i uzupełnienia PRG. Wizyty w gospodarstwie, praca w biurze - opcjonalnie.	PRG - analiza	I rok, II rok, III rok – monitoring, poprawki i uaktualnienia PRG
5.	Omówienie przebiegu realizacji przedsięwzięcia	Wnioski	PRG - analiza	I rok/II rok/III rok

V. Narzędzia pracy doradczej

Kryterium podstawowe dostępu do usługi „*Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy*” – lista sprawdzająca.

Sprawdzenie dostępności następuje w oparciu o wydane rozporządzenia i warunki dostępu określone szczegółowymi przepisami.

Lp.	MŁODY ROLNIK	TAK
1	Osoba fizyczna, pełnoletnia i ma nie więcej niż 40 lat	☐
2	Obywatel Polski lub obywatel innego państwa członkowskiego UE	☐
3	Właściciel lub posiadacz zależny gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych wynoszącej, co najmniej 1 ha lub planujący tego dokonać.	☐
4	Gospodarstwo nie korzystało dotychczas z usługi „ <i>Doradztwo dla młodych rolników rozpoczynających działalność po raz pierwszy</i> ”	☐
<i>Zaznacz poprzez wstawienie znaku</i>		X

Wymagane udzielenie odpowiedzi TAK na wszystkie pytania – spełnienie kryterium dostępu.

VI. Załączniki

1. Planowanie Rozwoju Gospodarstwa Rolnego – aplikacja w MS Excel.
2. Planowanie Rozwoju Gospodarstwa Rolnego – broszura.